

Cola (Kola)

čeleď: Malvaceae

Existuje asi 100 - 125 druhů. Pochází z tropické Afriky. Patří mezi stálezelené nízké nebo středně vysoké stromy. Dorůstá výšky až 20m. Listy jsou obvejčité, zašpičatělé, dlouhé až 30cm. Vyrůstají ve spirále. Kvete v paždí v latách, hronzdech nebo svazečcích. Kalich je 4 - 7mi laločný. Plodem je měchýřek mající hvězdicovitý tvar, jsou kožovité, dřevané. Nejznámějšími druhy je *C. acuminata* a *C. nitida*.

Cola acuminata (Kola zašpičatělá)

synonyma: *Bichea acuminata*, *Bichea solitaria*, *Bichea sulcata*, *Braxipis grandiflora*, *Braxipis nitida*, *Clompanus longifolia*, *C. grandiflora*, *C. ledermannii*, *C. macrocarpa*, *C. pseudoacuminata*, *Colaria acuminata*, *Edwardia acuminata*, *Edwardia lurida*, *Sterculia acuminata*, *Sterculia laxiflora*

oblasti: Demokratická Republika Kongo (Zair), Gabon (Gabun), Nigérie, Portoriko, Súdán

Pochází z Demokratické Republiky Kongo, ale roste od Gabunu po jižní Nigérii. Dorůstá výšky 7 - 10 (i 20)m. Listy jsou řídké, střídavé, kožovité, zpravidla zkadeřené, podlouhle obvejčité až eliptické s krátkou špičkou, částečně i 3laločné, dlouhé 15 - 30cm, široké 7cm a řapíkem délky 4cm. Kvete béžovými hvězdicovitými jednopohlavnými nebo oboupohlavnými květy s hnědočerveným okrajem a stejně barevnými čárkami od středu v úžlabních latách, samičí mívaj velikost 2,5cm, samčí jsou mírně menší, v mládí sevřené do kulovitého tvaru. Plody jsou dřevnaté, drsné měchýřky po 5 - 14ti ks, dlouhé 8 - 20cm, v průměru mají 2,5cm a obsahují červená semena. Obsahují stimulační látky, díky kterým se přidává do nápojů. Dospělý exemplář produkuje ročně 40 - 50kg semen.

Množí se semeny nebo kořenovými odnožemi. Vyhovuje mu půda bohatá na živiny s průměrnou teplotou 25°C.

Cola alba

Cola altissima

synonyma: *C. bequaertii*

Cola angustifolia

Cola anomala

Cola argentea

synonyma: *C. talbotii*, *Edwardia argentea*

Cola attiensis

Cola ballayi

synonyma: *C. subverticillata*

Cola bilenguensis

Cola bipindensis

Cola bodardii

Cola boxiana

Cola brevipes

synonyma: *C. flavescens*, *C. numbi*

Cola bruneelii

synonyma: *C. mengei*, *C. monponensis*

Cola buesgenii

Cola buntingii

Cola cabindensis

Cola caricifolia

synonyma: *C. afzelii*, *C. dewevrei*, *Courtenia afzelii*, *Edwardia caricifolia*, *Sterculia caricaefolia*

Cola cecidiifolia

Cola chlamydantha

synonyma: *Chlamydocola chlamydantba*, *C. flamignii*

Cola chlorantha

Cola clavata

synonyma: *Edwardia clavata*

oblasti: Keňa, Mosambik, Somálsko, Tanzánie

Roste v Somálsku, Keni, Tanzánii a Mosambiku. Patří mezi stálezelené stromy. Dorůstá výšky až 30m. Mladé větve jsou hvězdicovitě ochlupené a brzy olysávají. Listy mají až 5,5cm řapíky,

eliptickou čepel s celokrajným mírně zvlňeným okrajem, klínovitou bází, délku až 23cm a šířku do 10cm. Kveté v úžlabních svazečcích po 1 - 3ks s 0,5 - 1cm stopkou. Kalich je ochlupený. Plodem je kyjovitý měchýřek délky 2cm a šířky 1cm. Obsahuje jedno semeno a je ochlupený.

Cola coccinea

Cola congolana

synonyma: C. bracteata

Cola cordifolia

synonyma: Southwellia cordifolia, Sterculia cordifolia

Cola crispiflora

Cola digitata

synonyma: C. schizandra, Edwardia digitata, Ingonia digitata, Sterculia digitata

Cola discoglypennophylla

Cola diversifolia

Cola duparquetiana

synonyma: C. pugionifera

Cola edeensis

Cola fibrillosa

Cola ficifolia

synonyma: C. preussii, Edwardia ficifolia

Cola flaviflora

Cola flavovelutina

synonyma: Bichea flavovelutina, C. arcuata

Cola gabonensis

synonyma: Edwardia gabonensis

Cola gigantea

Cola gigas

synonyma: Chlamydocola gigas, C. lanata

Cola gilgiana

Cola gilletii

Cola glabra

Cola glaucoviridis

Cola greenwayi

synonyma: C. greenwayi var. keniensis, C. microcarpa

oblasti: J Afrika

Roste v jižní Africe v podobě stromu. Dorůstá výšky 6 - 15 (i 30)m. Kmen může být rýhovaný, borka je šedohnědá, hladká nebo se odlupuje. Mladé větve jsou hustě porostlé rezavými chloupky. Listy mají až 5,5 tmavohnědé obchlupené řapíky, úzce eliptický až obkopinatý tvar, kožovitý tmavězelený povrch na horní straně, spodní je světlejší, čepel má 8 - 12 párů nápadných žilek, okraje je celokrajný, délka je 8 - 18cm a šířky 3 - 7,5cm. Kvete rezavohnědými až hnědožlutými květy v úžlabních svazečcích po 3 - 5ks a v průměru mají 5mm. Plodem je rezavě plstnatý měchýřek délky 1,8cm a průměru 2cm.

Cola griseiflora

synonyma: C. itambensis, C. itsoghensis, C. limbengensis

Cola heterophylla

synonyma: C. pynaertii, C. variantifolia, Colaria heterophylla, Courtenia heterophylla, Courtenia triloba, Edwardia heterophylla, Firmiana heterophylla, Sterculia heterophylla

Cola hispida

Cola hypochrysea

synonyma: Bichea hypochrysea

Cola idoumensis

Cola kimbozensis

Cola lasiantha

Cola lateritia

synonyma: Bichea lateritia, Bichea rhodoxantha, C. rhodoxantha, C. seretii

Cola laurifolia

synonyma: Edwardia laurifolia

Cola le-testui

Cola lepidota

Cola letouzeyana

Cola liberica

Cola lissachensis

Cola lizae

Cola lomensis

Cola lorougnonis

Cola louisii

Cola lukei

Cola macrantha

Cola mahoundensis

Cola marsupium

synonyma: C. laurentii

Cola mayimbensis

Cola mayumbensis

Cola megalophylla

Cola metallica

Cola millenii

synonyma: *C. togoensis*

Cola minor

oblasti: Afrika

Strom dorůstá výšky 3 - 12m. Listy mají eliptický až úzce obvejčitý tvar, klínovitou nebo tupou bázi, konec krátce tupě zapšičatělý, spodní centrální žebro je ochlupené, celkově dorůstá délky 4 - 14cm a šířky 1 - 6,5cm. Kvete žlutozelenými květy s hnědými chloupky ve svazečcích. Plodem je rezavě plstnatý měchýřek složený z 1 nebo více eliptických plodolistů délky 1 - 1,3cm.

Cola mixta

Cola mossambicensis

oblasti: Malawi, Mosambik

Roste ve středním Mosambiku a Malawi. Patří mezi stálezelené stromy. Dorůstá výšky až 27m. Borka je šedá. Mladé větve a listy jsou jemně rezavě ochlupené. Listy mají obvejčitý až eliptický tvar s protaženým koncem a široce zúženou bází, kožovitý povrch, 12 - 15 párů žilech, okraje je celokrajný nebo chobotnatý a chlupaté řapíky jsou dlouhé až 6cm. Kvete na starém dřevě světlými rezavohnědými květy.

Cola mosserayana

Cola nana

Cola natalensis

oblasti: J Afrika

Roste v jižní Africe. Dorůstá výšky 7 - 10 (i 20)m. Borka je tmavěšedá, dokáže se i v menších částech odlupovat. Mladé větve olysávají. Střídavé listy mají eliptický tvar s úžnou bází i vrcholem,

až 5cm řapíky, horní stranu tmavězelenou v mládí jemně ochlupenou, žilky jsou vynícklé, délka dosahuje 6 - 20cm a šířky 1,5 - 6cm. Kvete malými žlutými květy ve svazečcích v úžlabí listů. Plodem je oranžový nebo žlutý kožovitý bradavičnatý rezavoranžově ochlupený měchýřek délky až 4cm a průměru do 2,7cm.

Cola ndongensis

Cola nigerica

oblasti: Nigérie

Cola nitida (Kola lesklá)

synonyma: Bichea nitida, C. vera, Sterculia nitida

oblasti: Nigérie, Sierra Leone

Pochází z tropické Afriky od Nigérie po Sierru Leone. Dorůstá výšky 10 - 12 (i 18)m. Listy jsou lesklé, podlouhlé až kopinaté se špičkou a dosahují délky až 30cm. Kvete světležlutými květy s červenými pruhy u centra, v průměru mají až 4cm a mají 5tilaločnatý kalich. Plodem je prohnutý zelený bradavičnatý měchýřek o průměru 2cm. Pěstuje se pro semena. Dokáží potlačit pocit hladu i žízně. Bývala součástí původní receptury na Coca-Colu.

Vyhovuje mu plné slunce nebo polostín, vlhko, teplo a propustná půda bohatá na živiny.

Cola noldeae

Cola obtusa

Cola octoloboides

oblasti: Keňa

Patří mezi endemity Keni. Roste v podobě keře nebo stromu. Dorůstá výšky 3 - 4m. Listy mají eliptický nebo obvejčitý tvar s tupou nebo zaoblenou bází a krátkou špičkou, báze centrálního žebra je na spodní straně ochlupená, délka dosahuje 5 - 21cm a šířky 2,5 - 8,5cm. Kvete žlutými až hnědými květy po 1 nebo více ks. Plody nejsou známy.

Cola pachycarpa

Cola pallida

Cola philipi-jonesii

oblasti: Nigérie

Patří mezi endemity Nigérie.

Cola pierlotii

Cola porphyrantha

oblasti: Keňa

Patří mezi endemity Keni. Dorůstá výšky 7 - 20m. Listy mají obvejčitý tvar s klínovitou nebo zaoblenou bází, zašpičatělým koncem, délkou 8 - 25cm a šířkou 2,5 - 10cm. Kvete růžovofialovými květy ve svazečcích na starém dřevě. Plodem je ochlupený měchýřek načervenalé barvy délky 2 - 3cm.

Cola praeacuta

oblasti: Kamerun

Patří mezi endemity Kamerunu.

Cola pseudoclavata

Cola pulcherrima

Cola quentinii

Cola quintasii

Cola reticulata

synonyma: *C. johnsonii*

oblasti: Ghana, Guinea, Pobřeží Slonoviny

Roste v Pobřeží Slonoviny, Ghaně a Guineji.

Cola ricinifolia

synonyma: *C. viridiflora*

Cola rondoensis

Cola rostrata

Cola ruawaensis

Cola rubra

Cola scheffleri

oblasti: Tanzánie

Patří mezi endemity Tanzánie.

Cola selengana

Cola semecarpophylla

synonyma: Bichea semecarpophylla

oblasti: Kamerun, Nigérie

Roste v Kamerunu a Nigérii.

Cola simiarum

Cola sphaerocarpa

Cola sphaerosperma

Cola stelechantha

Cola subglaucescens

Cola suboppositifolia

oblasti: Kamerun

Patří mezi endemity Kamerunu.

Cola sulcata

Cola tessmannii

Cola triloba

Cola tsandensis

Cola uloloma

oblasti: Afrika

Dorůstá výšky až 5m. Listy mají eliptický tvar s klínovitou bází, zašpičatělým koncem, vrch řapíku je ochlupený, celková délka je 4 - 14cm a šířky 1,5 - 5cm. Kvete bílými nebo žlutými květy ve svazčcích. Plody nejsou známy.

Cola umbratilis

oblasti: Ghana, Pobřeží Slonoviny

Roste na Pobřeží Slonoviny a v Ghaně. Patří mezi stálezelené stromy.

Cola urceolata

synonyma: *C. longifolia*, *C. yambuyaensis*

Cola usambarensis

oblasti: Tanzánie

Patří mezi endemity Tanzánie.

Cola vandersmisseniana

Cola verticillata

synonyma: *Sterculia verticillata*

Cola welwitschii

Cola winkleri

Další informace:

<http://botanika.wendys.cz/cizi/rostlina.php?129>

<http://databaze.dendrologie.cz/index.php?menu=4&id=219>

<http://listnate-stromy.atlasrostlin.cz/kolovnik-leskly>

<https://www.rostliny.net/>